

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

**Informatiedocument onderwijs aan
asielzoekerskinderen**

Datum

Augustus 2020

Inleiding

Voor u ligt het informatiedocument voor gemeenten en scholen/schoolbesturen over onderwijs aan kinderen van asielzoekers. Deze versie is geüpdatet in juli 2020 ten opzichte van de eerste versie uit 2017 om de actuele situatie weer te geven.

Wanneer een opvangvoorziening voor asielzoekers wordt gevestigd of wanneer er asielstatushouders in een gemeente gaan wonen, zijn er vaak vragen over het organiseren van onderwijs voor asielzoekerskinderen. Dit document geeft gemeenten en scholen/schoolbesturen antwoorden en doet een aantal aanbevelingen voor een aanpak (zie paragraaf 11). Daarnaast wordt verwezen naar websites en organisaties die meer informatie bieden.

In ieder geval wordt geadviseerd om, naast het doornemen van dit document, contact op te nemen met LOWAN om hun advies in te winnen.

Inhoud

1	Gebruikte begrippen	3
2	Leerplicht en kwalificatieplicht asielzoekerskinderen	5
3	Wie doet wat bij het regelen van onderwijs aan asielzoekerskinderen?	6
4	Primair onderwijs	7
5	Voortgezet onderwijs	11
6	Faciliteiten die gelden voor primair én voortgezet onderwijs	16
7	Middelbaar beroepsonderwijs	18
8	Hoger onderwijs	24
9	Voorschoolse educatie	25
10	Passend onderwijs	26
11	Regionale samenwerking	27
12	Contact, vragen of signalen	28

1 Gebruikte begrippen

1.1 Status

Als het gaat om onderwijs aan asielzoekerskinderen worden vaak termen door elkaar gebruikt. Hieronder een opsomming van de meest gebruikte terminologie inclusief toelichting.

Asielzoeker

Een asielzoeker is iedereen die een asielaanvraag in Nederland heeft ingediend. Zolang er geen beslissing is genomen over de asielaanvraag blijft deze persoon asielzoeker.

NB: In de regelgeving voor de bekostiging in het onderwijs wordt het woord 'asielzoeker' soms algemener gebruikt en geldt dan zowel voor asielzoekers als vergunninghouders (voormalig asielzoekers).

Asielstatushouder

Een asielstatushouder is een voormalig asielzoeker met een (tijdelijke) verblijfsvergunning in Nederland en wordt ook wel een vergunninghouder of verblijfsgerechtigde genoemd.

Nareiziger

Een nareiziger is een familielid van een asielstatushouder die naar Nederland komt op basis van de regeling voor gezinshereniging voor asielstatushouders. De nareiziger krijgt dan een zogenaamde afhankelijke asielvergunning.

Nieuwkomer

Een nieuwkomer is iemand die in Nederland verblijft en niet de Nederlandse nationaliteit bezit. In de regelgeving wordt in plaats van de term nieuwkomer ook de term *vreemdeling* gebruikt. Met de term *overige vreemdeling* bedoelen we in de onderwijsregelgeving alle nieuwkomers die geen asielachtergrond hebben.

Alleenstaande minderjarige vreemdeling (AMV)

Een alleenstaande minderjarige vreemdeling is een vreemdeling die bij aankomst in Nederland minderjarig is en naar Nederland gekomen is zonder ouder(s) of een andere persoon die het gezag over de jongere heeft.

1.2 Typen opvanglocaties

Na binnenkomst in Nederland komen vreemdelingen in de volgende locaties terecht, in principe in onderstaande volgorde. De grote toestroom kan maken dat dit in de praktijk anders uitpakt.

Centrale Ontvangstlocatie (COL)

Een vreemdeling die asiel aanvraagt in Nederland wordt in eerste instantie opgevangen in de COL. Bij het schrijven van dit document zijn er COL's in Ter Apel en Budel-Cranendonck. Het verblijf in de col duurt doorgaans 4 dagen. Na het afronden van de procedures in de col (zoals bijvoorbeeld de medische intake) stroomt de vreemdeling door naar de pol of pre-pol.

Procesopvanglocatie (POL)

In een POL worden asielzoekers opgevangen die in de eerste fase van de asielprocedure zitten. De POL's bevinden zich altijd in de buurt van het kantoor van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) waar de aanvraag van de asielzoeker in behandeling is. Bij lange wachttijden in de asielprocedure en tekort aan plaatsen in de POL's kunnen ook pre-POL-locaties worden geopend, waar asielzoekers verblijven die wachten op hun procedure. De pre-POL's zijn vaak gekoppeld aan een AZC.

Asielzoekerscentrum (AZC)

In een AZC verblijven zowel statushouders die in afwachting zijn van een woning als asielzoekers die in de verlengde procedure of de Dublin-procedure zitten.

Vrijheidsbeperkende locatie (VBL)

Op een VBL verblijven uitgeprocedeerde asielzoekers die geen recht meer hebben op opvang op een AZC. Zij kunnen nog maximaal twaalf weken terecht op de VBL. Er is een VBL in Ter Apel. Wanneer Ter Apel vol is, kan er in overleg ook naar andere locaties worden uitgeweken.

Gezinslocatie (GLO)

In een GLO verblijven gezinnen met (minderjarige) kinderen waarvan het asielverzoek is afgewezen. Een uitspraak van de Hoge Raad verbiedt dat kinderen op straat worden gezet. Een GLO voorkomt dit.

Locaties voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Voor deze jongeren bestaan speciale procesopvanglocaties (POL-AMV). Daarnaast heeft het COA kleine woonvoorzieningen (KWV) ingericht met een maximale opvangcapaciteit voor 16 tot 20 jongeren. Een KWV kan zich op het terrein van een AZC bevinden of daarbuiten. Het COA vangt de alleenstaande minderjarige vreemdelingen op die in de procedure zitten of een afwijzing op hun asielaanvraag hebben gekregen. De jongeren met een verblijfsvergunning worden door Nidos opgevangen.

Zie voor meer uitleg en locaties www.coa.nl.

1.3 Onderwijs op een COA-locatie

Aan veel opvanglocaties is vaak al een (basis)school gekoppeld. De gemeente waar de leerling woont (of waar de locatie is gehuisvest) is met de ouders van de leerling ervoor verantwoordelijk dat de kinderen naar school gaan. De gemeente neemt meestal het initiatief om met de schoolbesturen daarover in gesprek te gaan.

2 Leerplicht en kwalificatieplicht asielzoekerskinderen

Asielzoekerskinderen hebben net als alle kinderen in Nederland recht op onderwijs en moeten zich kunnen voorbereiden op de maatschappij en de arbeidsmarkt. In ons land gelden de leerplicht en de kwalificatieplicht. Dit betekent dat jongeren van 5 tot 18 jaar (voor 5 tot 16-jarigen geldt een leerplicht – voor 16 en 17-jarigen geldt een kwalificatieplicht) naar school moeten tot zij een startkwalificatie hebben gehaald: een havo-diploma, vwo-diploma of een mbo-diploma op niveau 2 of hoger. De overheid ziet toe op de handhaving. In internationale verdragen staat dat kinderen recht op onderwijs hebben; dat recht geldt uiteraard meteen.

Het recht op onderwijs evenals de leerplicht en de kwalificatieplicht zijn onafhankelijk van de verblijfsstatus. Dat betekent dat ook kinderen die geen rechtmatig verblijf in Nederland hebben ('ongedocumenteerden') recht hebben op onderwijs.

Het beleid is erop gericht om het onderwijs aan asielzoekerskinderen zo snel mogelijk te realiseren. In de Europese Richtlijn staat dat asielzoekerskinderen na indiening van de asielaanvraag binnen drie maanden toegang moeten hebben tot onderwijs. Onderwijs is belangrijk voor kinderen, daarom is het de bedoeling dat ieder zich maximaal inspant om onderwijs sneller te realiseren dan deze driemaandentermijn.

3 Wie doet wat bij het regelen van onderwijs aan asielzoekerskinderen?

COA

- Verantwoordelijk voor het huisvesten van asielzoekers
- Overlegt met gemeente over vestiging van een voorziening voor asielzoekers
- Geeft een inschatting van het aantal kinderen op de locatie
- Overlegt met gemeente over onderwijs en legt verantwoordelijkheid gemeente vast in bestuursovereenkomst
- Beschikt over een regeling voor vervoer van asielzoekers en een faciliteitenregeling waarop een beroep kan worden gedaan.
- COA voert de Ohba regeling uit. Dit is de regeling Onderwijshuisvestingsbudgetten ten behoeve van basisonderwijs aan asielzoekerskinderen (Ohba-regeling). Een beroep op deze regeling kan uitsluitend gedaan worden door de gemeente.

Gemeente

- Verantwoordelijk om te zorgen dat alle asielzoekerskinderen naar school kunnen
- Verantwoordelijk voor handhaving van de leerplicht
- Overlegt met schoolbesturen en eventueel met LOWAN/ PO-Raad /VO Raad over onderwijs
- Verantwoordelijk voor het huisvesten van scholen
- Verantwoordelijk voor het leerlingenvervoer van de in de gemeente gevestigde statushouders

LOWAN/PO-Raad/VO-Raad

- Ondersteunt op verzoek scholen bij het organiseren van onderwijs aan nieuwkomers
- COA/Gemeenten kunnen LOWAN/ PO-Raad/VO-Raad direct betrekken bij onderwijsvraagstukken
- Geeft voorlichting over financiële regelingen en verdere inrichting van het onderwijs

Scholen (schoolbesturen)

- Verantwoordelijk voor het verzorgen van onderwijs
- Overlegt met COA en gemeente (en LOWAN/ PO-Raad/VO-Raad) over organiseren van onderwijs
- Overlegt met de gemeente over huisvesting
- Zorgt voor deze doelgroep voor voldoende, bevoegd en bekwaam personeel

OCW/ DUO

- Verstrekt reguliere bekostiging.
- Verstrekt op aanvraag aanvullende en bijzondere bekostiging op basis van bestaande regelingen.
- OCW is beschikbaar voor vragen, meedenken, signaleren en het aandragen van oplossingen.
- OCW is beschikbaar wanneer er problemen zijn bij de uitvoering. De relevante directies kunnen worden benaderd, zie verderop in het document.

Inspectie voor het Onderwijs

- Ziet toe op en rapporteert over de kwaliteit van de voorzieningen en het onderwijs aan nieuwkomers
- Denkt mee over de verspreiding van goede voorbeelden.
- Is aanspreekbaar bij knelpunten en participeert bij de oplossing daarvan.

4 Primair onderwijs

Informatie vanuit LOWAN (www.lowan.nl) is beschikbaar om schoolbesturen en scholen te ondersteunen bij het inrichten van het onderwijs. We adviseren schoolbesturen en scholen die voor het eerst met nieuwkomersonderwijs te maken krijgen om altijd met LOWAN contact op te nemen voor advies. Verder adviseren we om de website van DUO (www.duo.nl) raad te plegen voor informatie over de beschikbare bijzondere en aanvullende bekostigingsregelingen. Het hoofdstuk hieronder geeft algemene informatie over de bekostigingsmogelijkheden en over het toezicht door de Inspectie.

4.1 Bekostiging

4.1.1 *Reguliere bekostiging*

Scholen die lesgeven aan asielzoekerskinderen kunnen aanspraak maken op reguliere bekostiging en verschillende aanvullende regelingen. Basisscholen krijgen bekostiging voor het aantal leerlingen dat zij op 1 oktober van het voorafgaande jaar hadden. Dit geldt uiteraard ook voor asielzoekerskinderen. Ook worden kinderen met een asielachtergrond meegerekend voor de middelen die scholen ontvangen in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB-middelen). Het is zeer belangrijk de kinderen tijdig in te schrijven.

4.1.2 *Aanvullende regelingen*

Daarnaast zijn er regelingen voor bijzondere bekostiging.

Voor de bijzondere bekostiging wordt een onderscheid gemaakt tussen asielzoekerskinderen en overige vreemdelingen. De bekostiging voor asielzoekers is hoger dan die voor overige vreemdelingen en afhankelijk van het moment waarop asielzoekers zijn ingeschreven en eerder ontvangen groeibekostiging. De bekostiging voor asielzoekers geldt zowel voor asielzoekers in de procedure als voor asielstatushouders. Ook nareizende gezinsleden van asielzoekers vallen daaronder. Met overige vreemdelingen bedoelen we nieuwkomers die geen asielachtergrond hebben. Denk daarbij bijvoorbeeld aan expats of arbeidsmigranten.

- Voor het eerste jaar dat een asielzoekerskind of overige vreemdeling in Nederland is kan een school bijzondere bekostiging aanvragen. Voorwaarde is dat er tenminste 4 asielzoekerskinderen dan wel overige vreemdelingen leerlingen op een school (per BRIN-nummer) staan ingeschreven.
- Verder kan bijzondere bekostiging worden aangevraagd voor asielzoekers gedurende het tweede jaar in Nederland. Voor overige vreemdelingen is er geen aanvullende regeling beschikbaar voor het tweede jaar.
- Verder is er een aanvullend bedrag voor asielzoekerskinderen die verblijven in een procesopvang- of gezinslocatie.
- Ook is er eenmalig een aanvullend bedrag mogelijk voor een basisschool die nooit eerder de eerste opvang van asielzoekers of overige vreemdelingen verzorgde.

Raadpleeg voor de exacte definities, voorwaarden en de geldende bedragen de regeling bekostiging personeel PO, die te vinden is via de website van DUO.

Er zijn voor deze bekostiging vier peildata erg belangrijk: de eerste schooldag, 1 november, 1 februari en 1 mei. Deze verschillende peildatum bestaan om ervoor te zorgen dat de school al relatief kort na inschrijving bekostiging kan ontvangen en om ervoor te zorgen dat de bekostiging met het kind 'mee verhuist'. Een aanvraag voor de bijzondere bekostiging moet steeds binnen vier weken na de peildatum door DUO zijn ontvangen. Aanvragen die laat zijn ontvangen wijst DUO af. Een aanvraag die DUO te laat of vóór de betreffende peildatum ontvangt, wordt afgewezen.

Voor nadere informatie, voorwaarden en aanvraagdata is het van belang de DUO site te raadplegen. Ook LOWAN en de PO-Raad verzorgen nieuwsbrieven met de laatste stand van zaken.

De website van DUO: <https://duo.nl/zakelijk/primair-onderwijs/bekostiging-en-subsidies/bijzondere-bekostiging/>

De website van LOWAN: <http://www.lowan.nl/primair-onderwijs/financiering/ocwduo/bijzondere-bekostiging/>.

4.1.3

De huisvestingskosten

Voor de huisvestingskosten van het basisonderwijs bij een opvanglocatie kan de gemeente een beroep doen op de regeling Onderwijshuisvestingsbudgetten (Ohba-regeling). Het COA voert deze regeling uit. De regeling geldt in geval van een nieuwe voorziening of bij uitbreiding op of verlenging van een bestaande voorziening en is van toepassing op opvanglocaties met een vestigingsduur van zes maanden of langer en een opvangcapaciteit van 100 plaatsen of meer.

Voor extra voorzieningen voor scholen in verband met een toename van statushouders (vergunninghouders) die niet verblijven op een COA-opvanglocatie geldt dat dit een reguliere aanvraag bij de gemeente is.

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting en inrichting van de onderwijsvoorziening. Meteen bij de start moet de gemeente een keuze maken tussen een voorziening in bestaande bouw of nieuwbouw (semipermanente nieuwbouw) als dislocatie (dat is een vestiging onder hetzelfde brinnummer, in het primair onderwijs kan dit alleen via een dislocatie en niet met een nevenvestiging) van een moederschool. Het is belangrijk dit tijdig te besluiten zodat eventuele nieuwbouw aangesloten kan worden bij de planvorming en het vergunningentraject van de opvanglocatie. Indien nog onduidelijk is hoeveel leerlingen er komen, mag de onderbouwing van de aanvraag op basis van de Ohba-regeling gedaan worden met een te verwachten leerlingenaantal. De definitieve vaststelling van het bedrag vindt dan plaats op basis van de officiële leerlingentelling. Op COA.nl (<https://www.coa.nl/nl/voor-gemeenten/asielopvang-in-uw-gemeente/onderwijs-aan-kinderen-van-asielzoekers>) is het aanvraagformulier te vinden.

De Ohba-regeling kent zeven bekostigingsonderdelen:

1. Terrein of grond
2. Gebouw
3. Onderwijsleerpakket
4. Meubilair
5. Klokuren gymnastiek
6. Verzekeringen
7. Onroerend zaakbelasting

De bijdrage geldt voor de periode die vermeld wordt in de bestuursovereenkomst van gemeenten en het COA en voor maximaal 15 jaar. De bijdrage wordt voor de gehele periode van de bestuursovereenkomst in een keer verstrekt op basis van de in het stichtingsjaar geldende normbedragen en percentages. Bij verlenging van de overeenkomst of ophoging van de capaciteit van de opvanglocatie wordt opnieuw beschikt over de nieuwe periode en/of aantallen, rekening houdend met de inmiddels verstreken afschrijvingstermijn en de toentertijd geldende normbedragen en percentages.

Gemeente en COA voeren hierover het gesprek.

4.2 Toezicht Inspectie van het Onderwijs

De inspectie houdt toezicht op het onderwijs aan nieuwkomers. Omdat er verschillende soorten nieuwkomersvoorzieningen zijn, kunnen de vorm en de werkwijze van het toezicht verschillen.

We onderscheiden vier typen voorzieningen voor nieuwkomers:

- **Type 1:** een school die is verbonden aan asielzoekerscentrum.
- **Type 2:** een relatief zelfstandige school uitsluitend gericht op eerste opvang van *en* het onderwijs aan nieuwkomersleerlingen, eventueel inclusief kinderen van een azc én basisscholen met drie of meer nieuwkomersklassen.
- **Type 3:** één of twee klas(sen) in een reguliere basisschool die zijn gericht op eerste opvang in het onderwijs aan nieuwkomers. Deze klassen kunnen een functie hebben voor de betreffende school, voor alle scholen van een bestuur, voor verschillende besturen, voor de gemeente of voor de regio.
- **Type 4:** geen aparte voorziening maar een basisschool waar nieuwkomers zitten in de reguliere klassen.

De type 1- en 2-voorzieningen: de inspectie bezoekt deze scholen elke vier jaar, zoals dat voor alle scholen geldt. Dat gebeurt tijdens het inspectieonderzoek dat vierjaarlijks bij de bestuurder van de nieuwkomersvoorziening plaats vindt. De inspectie kan de voorziening ook (eerder) bezoeken als daarvoor vanwege risico's reden voor is. Die risico's kunnen blijken uit de gegevens die de voorziening jaarlijks door moet geven (in een vragenlijst die de inspectie jaarlijks verstuurt aan de voorziening) en uit andere gegevens waarover de inspectie beschikt. De inspectie werkt met het *Onderzoekskader voor het toezicht op de voorschoolse educatie en het primair onderwijs* (2017). Bij nieuwkomersvoorzieningen gebruikt zij het waarderingskader zoals beschreven in bijlage 2 van het onderzoekskader. In het rapport dat de inspectie over dit vierjaarlijks onderzoek schrijft, is een hoofdstuk opgenomen dat gaat over het onderzoek aan de nieuwkomersvoorziening.

De type 3-voorziening kan bezocht worden door de inspectie als zij de basisschool waaraan de klassen voor nieuwkomers verbonden zijn, onderzoekt. Maar ook in het vierjaarlijks onderzoek aan het bestuur kan deze type 3-voorziening in aanmerking komen voor een onderzoek. De nieuwkomersklassen in een school krijgen geen aparte beoordeling. Ze zijn onderdeel van de kwaliteit van het onderwijs waarvoor een schoolbestuur verantwoordelijk is. Om die reden kan de kwaliteit van het onderwijs in deze type 3-voorzieningen deel uitmaken van de oordelen die de inspectie geeft over de wijze waarop het bestuur zorg draagt voor de onderwijskwaliteit op zijn scholen.

Tot slot zijn in de **type 4-voorzieningen** de nieuwkomersleerlingen te vinden in de reguliere basisschoolklassen. Daarom beoordeelt de inspectie dit onderwijs tijdens de reguliere bezoeken aan de school. Dat kan bij een vierjaarlijks onderzoek bij het bestuur, bij een thema- of stelselonderzoek of bij een onderzoek vanwege risico's. Het onderwijs aan nieuwkomers kan beoordeeld worden bij de standaarden uit het onderwijsproces: OP1, OP2, OP3 en OP4.

Tijdens toezichtsgesprekken met besturen (bijvoorbeeld bij een vierjaarlijks onderzoek) gaat de inspectie na of scholen te maken hebben met instroom van nieuwkomers en hoe het zorgt voor de kwaliteit van het onderwijs voor deze groep leerlingen.

Het toezicht op scholen/voorzieningen voor nieuwkomers volgt zoveel mogelijk de gebruikelijke werkwijze van het toezicht op basisscholen. De inspectie verwacht dat scholen/voorzieningen werken met doelen en op basis daarvan hun leerstofaanbod plannen en evalueren. Daarbij neemt vooral het aanbod van het taalonderwijs een belangrijke plaats in. Ook de wijze waarop de voorziening zicht heeft op de ontwikkeling van de leerling en of de instructie past bij wat nieuwkomers nodig hebben, is relevant in een onderzoek. Omdat de (eind)opbrengsten of de leerresultaten niet te beoordelen zijn zoals dat op reguliere scholen het geval is, geeft de inspectie daarover geen oordeel.

Op verzoek van het bestuur, de school of op eigen initiatief brengt de inspectie in het startjaar een oriënterend bezoek aan een nieuwe nieuwkomersvoorziening. Doel van deze bezoeken is van gedachten wisselen, informeren en feedback geven over de inhoud en vormgeving van het onderwijs, en over de inrichting van het toezicht. Op basis van dit gesprek en de gegevens uit de jaarlijkse vragenlijst bepaalt de inspectie de inhoud van het vervolgtoezicht.

Zie voor meer informatie:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijs-aan-nieuwkomers/vraag-en-antwoord>.

5 Voortgezet onderwijs

5.1 Bekostiging

Tijdens de eerste twee jaar dat een nieuwkomer in Nederland is, kan een school aanvullende bekostiging ontvangen. Deze nieuwkomersbekostiging is gebaseerd op twee basisprincipes:

- 1) De leerling moet zo snel mogelijk onderwijs ontvangen, daarom is de aanvullende bekostiging twee jaar vanaf het moment van binnenkomst in Nederland beschikbaar.
- 2) De voorfinanciering door de school moet minimaal zijn. Aangezien nieuwkomers relatief vaak verhuizen, is de bekostiging opgezet volgens een kwartaalbekostiging. Hierdoor hoeven school maximaal 3 maanden voor te financieren.

De aanvullende nieuwkomersbekostiging is geregeld in de 'Regeling aanvullende bekostiging eerste opvang nieuwkomers vo'¹ (hierna: de regeling).

5.1.1 Definitie nieuwkomer

In de regeling wordt een nieuwkomer gedefinieerd als een leerling die:

- de Nederlandse nationaliteit niet bezit en niet op grond van een wettelijke bepaling als Nederlander moet worden behandeld;
- op de betreffende peildatum korter dan 2 jaar in Nederland is;
- ingeschreven staat bij een school, en
- geen internationaal georiënteerd voortgezet onderwijs of Europees secundair onderwijs volgt.

5.1.2 Bekostiging is opgezet a.d.h.v. categorieën

Binnen de regeling worden de nieuwkomers onderverdeeld in twee categorieën:

- 1) Categorie 1: nieuwkomer die op 1 oktober 2018 nog niet in Nederland was.
- 2) Categorie 2: nieuwkomer die op 1 oktober 2018 in Nederland was en op de betreffende peildatum korter dan twee jaar in Nederland is.

De school ontvangt voor nieuwkomers in categorie 1 een "all-in"-bedrag per nieuwkomer (overeenkomstig een bedrag voor aanvullende bekostiging én reguliere bekostiging) per kwartaal. Voor nieuwkomers in categorie 2 op 1 oktober ontvangt de school een bedrag per nieuwkomer per kwartaal en ook reguliere bekostiging per kalenderjaar. Voor een schematische weergave zie tabel 1.

	Categorie 1	Categorie 2
Per kwartaal	Aanvullende bekostiging (all-in bedrag overeenkomstig een bedrag voor reguliere bekostiging en aanvullende bekostiging)	Aanvullende bekostiging
Per kalenderjaar	n.v.t.	Reguliere bekostiging

Tabel 1: Weergave van opbouw bekostiging per nieuwkomerscategorie

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038995/2019-04-01>

Hierdoor is de aanvullende bekostiging aan scholen flexibel en reist deze mee met de leerling. De aanvullende bekostiging kan dus, afhankelijk van het aantal nieuwkomers op een specifieke peildatum, variëren. Daarnaast is een deel van de bekostiging vast, doordat scholen voor categorie 2-leerlingen op 1 oktober reguliere bekostiging ontvangen voor het volgende kalenderjaar.

De aanvullende bekostiging voor categorie 2 –leerlingen stopt met ingang van het kwartaal waarop een leerling langer dan twee jaar in Nederland is.

Daarnaast zijn de nieuwkomers uit categorie 1 uitgesloten van reguliere bekostiging en alle andere aanvullende bekostiging, anders dan de nieuwkomersbekostiging. Zo komen zij niet in aanmerking voor bijvoorbeeld de prestatiebox of het leerplusarrangement. Deze bekostiging is namelijk meegekomen in het “ all-in” bedrag per nieuwkomer.

Zie voor de juiste peildata en bijbehorende bedragen de regeling.

Zie voor een verdere verduidelijking van de regeling de bijbehorende Q&A op de website van DUO.²

5.1.3

Nieuwkomersbekostiging wordt ambtshalve toegekend

Met ingang van 1 april 2019 wordt de bekostiging voor nieuwkomers ambtshalve toegekend. Hiertoe is, na overleg met de VO-raad en met scholen, besloten om de administratieve lasten voor scholen te verlichten en de kans op fouten te verkleinen. De nieuwkomersbekostiging wordt automatisch toegekend aan de hand van de volgende data uit de BRP:

1) Datum eerste verblijfstitel

De datum eerste verblijfstitel is het moment waarop er voor het eerst een verblijfstitel door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) wordt geregistreerd. In de praktijk geeft deze datum het eerste contact met de IND weer (bijvoorbeeld de datum van het indienen van een eerste aanvraag).

2) Indien er geen datum eerste verblijfstitel in de BRP aanwezig is, de datum in Nederland

Deze datum is de datum van vestiging in de gemeente of aanmelding bij het gemeenteloket.

Indien het bevoegd gezag van mening is dat de werkelijke datum binnenkomst in Nederland afwijkt van de hiervoor onder 1 en 2 genoemde data kan het bevoegd gezag in BRON de datum binnenkomst in Nederland volgens het bevoegd gezag registreren. De minister hanteert dan deze datum, met dien verstande dat het bevoegd gezag hiervan aan de accountant een bewijsstuk of bewijsstukken overlegt. Zie voor een niet-limitatieve lijst met mogelijke bewijsstukken de website van DUO³.

5.1.4

Nieuwkomers eerste categorie mogen niet worden ingeschreven op LWOO en PrO

De voorwaarde om nieuwkomers in te kunnen schrijven op een LWOO-code of in het praktijkonderwijs is, net zoals voor andere leerlingen, dat er een toelaatbaarheidsverklaring aanwezig is. Een aanvraag voor een

² <https://duo.nl/zakelijk/images/vraag-en-antwoord-nieuwkomersbekostiging-vo-maart-2020.pdf>

³ <https://duo.nl/zakelijk/voortgezet-onderwijs/bekostiging-en-subsidies/aanvullende-bekostiging-aanvragen/nieuwkomersbekostiging.jsp>

toelaatbaarheidsverklaring kan bij een samenwerkingsverband slechts worden ingediend voor een nieuwkomer eerste categorie na het schooljaar waarin hij voor het eerst wordt meegeteld op 1 oktober als leerling in het voortgezet onderwijs. Anders gezegd: als op 1 oktober van het schooljaar een nieuwkomer nog geen jaar in Nederland is, is de nieuwkomer **het gehele schooljaar** nog niet aangewezen/toelaatbaar tot het lwoo of praktijkonderwijs. Vanaf het daaropvolgende schooljaar mag dat wel. Dit is geregeld in artikel 10g lid 4 van de Wet op het voortgezet onderwijs⁴. Nieuwkomers uit de eerste categorie zijn dus in het eerste jaar uitgesloten van inschrijving op LWOO en PrO.

Voorbeeld toelating nieuwkomers tot LWOO/PRO

Een leerling is in maart 2018 in Nederland gekomen. Op 1 april 2019 is hij weliswaar langer dan een jaar in Nederland, maar heeft hij nog niet een volledig schooljaar onderwijs in Nederland gevolgd. Deze leerling kan daarom vanaf schooljaar 2019/2020 worden ingeschreven in het praktijkonderwijs of lwoo om volledige bekostiging te kunnen ontvangen.

5.1.5

Opstartsubsidie voor eerste keer opvang nieuwkomers

Als de school voor het eerst nieuwkomers opvangt en hiervoor niet eerder van het ministerie van OCW of de gemeente een opstartsubsidie heeft ontvangen, kan de school eenmalig € 16.000 aanvragen ten behoeve van voorbereidende en coördinerende werkzaamheden die samenhangen met de start van het onderwijs aan nieuwkomers. Dit geldt indien deze eerste opvang betrekking heeft op ten minste 10 nieuwkomers op de peildatum. Om van deze subsidie gebruik te kunnen maken gelden er een aantal eisen, zie hiervoor artikel 5 van de regeling⁵. Voor deze subsidie blijft de aanvraagprocedure bestaan.

Als u vragen heeft over de bekostiging, kunt u een email sturen naar: asielonderwijs@minocw.nl.

5.2

Bevoegdheden docenten

Scholen willen in het onderwijs aan nieuwkomers pabo-afgestudeerden voor meerdere vakken kunnen inzetten. Deze leraren zijn veelal bekwaam, omdat de pedagogisch-didactische vaardigheden die zij bezitten goed aansluiten bij de behoeften van nieuwkomers. Pabo-gediplomeerden zijn echter niet formeel benoembaar, tenzij zij in opleiding gaan voor een volledige tweedegraads lerarenopleiding voor het vak dat zij geven. Deze tweedegraads lerarenopleiding sluit echter niet aan op deze specifieke doelgroep. Een opleiding op het gebied van Nederlands als tweede taal (NT2) doet dit wel, maar leidt niet tot een bevoegdheid.

Daarom is het mogelijk voor pabo-afgestudeerden om les te geven aan nieuwkomers, als zij voldoende ervaring hebben met of gekwalificeerd zijn voor het lesgeven in NT2.

In oktober 2016 is er een beleidsregel gepubliceerd in de Staatscourant⁶. In deze 'Beleidsregel ontheffing benoembaarheidsvereisten en bekwaamheidsverkenning' staat dat een PABO-gediplomeerde met een post-hbo certificaat NT2 óf minimaal

⁴ https://wetten.overheid.nl/BWBR0002399/2019-04-02#TiteldeelII_AfdelingI_HoofdstukI_Paragraaf1_Artikel10g

⁵ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0038995&artikel=5&z=2019-04-01&g=2019-04-01>

⁶ <http://wetten.overheid.nl/BWBR0038570/2016-10-01>

twee jaar ervaring in NT2-onderwijs en bijscholing NT2, benoemd kan worden voor het lesgeven aan nieuwkomers in de ISK. Er wordt hierbij een ontheffing verkregen voor alle vakken aan nieuwkomers in de ISK.

5.3 **Inspectie van het Onderwijs**

Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op onderwijs op nieuwkomers in de voortgezet onderwijs leeftijd.

Programma's voor nieuwkomers in het voortgezet onderwijs dienen te voldoen aan de eisen voor de eerste twee leerjaren voortgezet onderwijs (onderwijstijd, bevoegdheden, inschrijving). Het doel van het onderwijs is de leerlingen vervolgens te laten instromen in het regulier voortgezet onderwijs of een ander vervolg. Het onderwijs wordt gegeven in de vakken die nodig zijn om in te kunnen stromen in het regulier onderwijs. In principe zijn dat: Nederlands, rekenen, sport, en maatschappijleer. De school kan dit nog verder aanvullen. Veel scholen kiezen er voor om bijvoorbeeld ook Engels aan te bieden.

Het toezicht op scholen/voorzieningen voor nieuwkomers volgt zoveel mogelijk de reguliere aanpak voor het toezicht op het voortgezet onderwijs. Het onderwijsresultatenmodel waarmee de inspectie vanaf 2016 mee werkt, houdt rekening met nieuwkomers. Voor de indicator 'Onderwijspositie in leerjaar 2 t.o.v. advies PO' tellen nieuwkomers alleen mee als van hen een basisschooladvies bekend is. Bij de indicator 'Onderbouwsnelheid' en 'Bovenbouwsucces' worden nieuwkomers buiten beschouwing gelaten. Wanneer nieuwkomers een regulier examen doen, tellen zij gewoon mee bij de centraal examencijfers en dus ook voor de indicator 'Examencijfers'.

De inspectie verwacht van scholen dat zij het onderwijs doelgericht en plannend vormgeven. De kwaliteitszorg dient zodanig ingericht te zijn dat de school zicht heeft op de ontwikkelingen van leerlingen en het succes in het vervolgonderwijs. Daarnaast kijken ze vooral of het (taal)aanbod en de instructie past bij wat nieuwkomers nodig hebben. Het schoolklimaat en de veiligheid zijn eveneens aspecten die worden beoordeeld.

Het onderwijs aan nieuwkomers valt binnen de vierjaarlijkse bestuursonderzoeken, of eerder als er risicosignalen binnenkomen bij de inspectie.

Zie voor meer informatie:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijs-aan-nieuwkomers/vraag-en-antwoord>.

5.4 **Inhoudelijke ondersteuning**

De LOWAN adviseurs kunnen je meer vertellen over het onderwijs aan nieuwkomers, de wet- en regelgeving, financiering en de onderwijspraktijk. Ze zijn het aanspreekpunt van LOWAN voor de scholen, overheid en organisaties die te maken hebben met het onderwijs aan nieuwkomers in Nederland. Er worden regelmatig studiedagen en bijeenkomsten georganiseerd waar informatie en expertise gedeeld wordt.

5.5

Contactinformatie

Voor vragen kunt u ook contact opnemen met:

Ministerie van OCW

Annemarie van der Gaag - Sinke

asielonderwijs@minocw.nl

LOWAN-VO

Hariëtte Boerboom

h.boerboom@lowan.nl

+31 (0)6 25 022 400

www.lowan.nl

6 Faciliteiten die gelden voor primair én voortgezet onderwijs

6.1 Vergoeding schoolkosten voor leerplichtige kinderen in de opvang

Voor leerplichtige kinderen in de opvang vergoedt het COA de schoolkosten. De tegemoetkomingen worden per schooljaar vastgesteld en sluiten aan bij de kostenpraktijk en definities in het onderwijs. Ook al zijn kinderen van vier jaar niet-leerplichtig, het COA vergoedt ook voor hen de gemaakte schoolkosten. De schoolkosten zijn in drie categorieën te verdelen:

- **schoolgeld**; het geheel van kosten voor ouderbijdrage, materialen, en schoolactiviteiten.
- **boekengeld**; dit geldt alleen voor het MBO.
- **schoolbenodigdheden** zoals pennen, schriften, schooltas.

Over schoolgeld maakt het COA afspraken met de school. Dit gebeurt door afsluiting van een onderwijsconvenant met de school. De bedragen voor schoolgeld en boekengeld (MBO) worden als een lumpsumbedrag door het COA betaald aan de school. Het bedrag voor de schoolbenodigdheden wordt door het COA aan de ouders zelf uitgekeerd.

Er zijn vier onderwijstypen die verschillende bedragen hanteren voor de schoolkosten:

- Primair onderwijs
- Voortgezet Onderwijs Onderbouw: vmbo, havo 1 t/m 3, vwo 1 t/m 3.
- Voortgezet Onderwijs Bovenbouw: Havo 4/5, VWO 4 t/m 6
- Middelbaar Beroepsonderwijs

Vergunninghouders met kinderen op het voortgezet onderwijs of het mbo die voor 1 augustus hun vergunning hebben gekregen, ontvangen van het COA vanaf het aankomende schooljaar geen vergoedingen voor schoolbenodigdheden en schoolvervoer. Zij kunnen daarvoor aanspraak maken op het kindgebonden budget.

Ook de scholen ontvangen voor vergunninghouders van het COA geen schoolgeld, met uitzondering van de basisschool.

6.2 Leerlingenvervoer voor nieuwkomers

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het leerlingenvervoer. Als de gemeente de kosten niet vergoedt en het COA georganiseerd leerlingenvervoer noodzakelijk acht, dan kan het COA het vervoer regelen en de kosten betalen. Hierover zijn vaak afspraken gemaakt in de bestuursovereenkomst tussen COA en gemeente.

Voor het vaststellen of kosten noodzakelijk zijn, wordt door het COA in eerste instantie gekeken naar de reisafstand. Bij primair onderwijs geldt een minimale reisafstand (enkele reis) van ongeveer 5 km als criterium voor het inschakelen van leerlingenvervoer. Er kunnen specifieke omstandigheden zijn waarom daarvan kan worden afgeweken, zoals een groot aantal kinderen en/of een gevaarlijke route of verkeerssituatie.

Voor het voortgezet onderwijs is het uitgangspunt dat de scholier gebruik maakt van de fiets of (bij langere reisafstanden) het openbaar vervoer.

Leerplichtige vergunninghouders ontvangen geen reiskostenvergoeding voor onderwijs, omdat zij daarvoor aanspraak kunnen maken op het kindgebonden budget.

Wanneer nieuwkomers met schoolgaande kinderen in de gemeente komen wonen, is het aan te bevelen dat scholen en gemeente met elkaar om de tafel gaan, om de mogelijke problemen bespreken. Een belangrijk onderwerp is dan het vervoer naar en van de school. Zo is, wanneer ouders en/of kinderen niet bekend zijn met het openbaar vervoer of het gebruik van een fiets, voorlichting aan en begeleiding van ouders en/of leerlingen gewenst.

7 Middelbaar beroepsonderwijs

De onderstaande vragen en antwoorden geven informatie over het middelbaar beroepsonderwijs voor asielzoekers/asielstatushouders.

7.1 Recht op onderwijs

Mag een MBO-instelling iemand die geen verblijfsvergunning heeft inschrijven in de opleiding?

Voor vreemdelingen tot 18 jaar zonder verblijfsvergunning geldt het recht op onderwijs. Voor minderjarige vreemdelingen geldt tevens de leer- en kwalificatieplicht. Minderjarige studenten mogen dus altijd worden ingeschreven op een school of instelling als bedoeld in de Leerplichtwet 1969.

Meerderjarige vreemdelingen kunnen onderwijs in het MBO volgen in ons land, indien zij aan de wettelijke vereisten voor inschrijving in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) voldoen. Een vreemdeling van 18 jaar en ouder mag zich inschrijven in een beroepsopleiding als bedoeld in de WEB indien hij hier rechtmatig verblijf houdt in de zin van artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000). Er is o.a. sprake van rechtmatig verblijf wanneer de vreemdeling een verblijfsvergunning heeft aangevraagd en in afwachting is van het besluit daarop. De vreemdeling moet een geldig verblijfsdocument kunnen overleggen, of een verklaring van de IND dat hij rechtmatig in Nederland verblijft.

Mag een leerling die 18 wordt maar geen verblijfsvergunning heeft zijn opleiding afmaken?

Een meerderjarige vreemdeling die hier niet langer rechtmatig verblijf houdt in de zin van artikel 8 Vw 2000 kan zijn opleiding uitsluitend voortzetten aan de instelling waar hij tijdens zijn rechtmatig verblijf volgens de geldende regels was ingeschreven. Dit is op basis van internationaal geldend recht. Een instelling mag een dergelijke meerderjarige niet als *nieuwe* student inschrijven.

Voor minderjarigen geldt deze beperking niet, omdat minderjarigen recht op onderwijs hebben.

Vallen statushouders onder de leerplicht?

Ja. Statushouders moeten zich houden aan dezelfde wet- en regelgeving als Nederlandse ingezetenen. Ook voor statushouders geldt dus de leer- en kwalificatieplicht.

7.2 Inschrijving en onderwijsniveau

Hoe bepaal ik het opleidingsniveau van de leerling?

Het opleidingsniveau van studenten op MBO-niveau kan worden getoetst door SBB. SBB doet dit op twee manieren: op aanvraag van de mbo-school of op aanvraag van de inburgeringsplichtige. Indien er een onderwijsdocument aanwezig is, ontvangt de school of inburgeringsplichtige een 'diploma- of opleidingswaardering'. Indien er geen documenten aanwezig zijn, wordt waar mogelijk een 'Indicatie

Onderwijsniveau' opgesteld. De school kan de diplomawaardering kosteloos aanvragen bij SBB. De diploma- of opleidingswaardering of Indicatie Onderwijsniveau op aanvraag van inburgeringsplichtigen wordt door SZW vergoed aan mensen die na 1-1-2015 inburgeringsplichtig zijn geworden en dit kunnen aantonen aan de hand van de 'Kennisgeving Inburgeringsplicht' die zij van DUO hebben ontvangen. Ook is voorwaarde dat zij op het moment van de aanvraag nog niet hebben voldaan aan de inburgeringsplicht.

Als statushouders geen diploma hebben gehaald in het voortgezet onderwijs, mogen ze dan alleen naar de entreeopleiding?

Voor MBO-opleidingen niveau 2 en hoger gelden vooropleidingseisen. Studenten moeten aan deze vooropleidingseisen voldoen om te kunnen starten met de opleiding. Instellingen mogen in individuele gevallen van de vooropleidingseisen afwijken. Als een instelling van oordeel is dat een student die niet aan de vooropleidingseisen voldoet, toch in staat is een hogere MBO-opleiding te volgen, dan kan de instelling deze student dus toch toelaten. Dit is bepaald in artikel 8.2.1 lid 6 van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs. Er moet wel een onderzoek plaatsvinden voordat een persoon zonder de benodigde vooropleidingseis toegelaten kan worden. De MBO-Raad heeft hiervoor een handreiking gemaakt (<https://onderwijsenexaminering.nl/publicaties/handreiking-intake-toelating-en-plaatsing-nieuwkomers-zonder-geldig-nederlands-diploma-in-het-mbo/>).

Wat gebeurt er als ik iemand na een toelatingsonderzoek heb toegelaten tot een hoger niveau (omdat de student niet aan de vooropleidingseisen voldeed) en de student valt uit? Mag deze terug naar de entreeopleiding?

We gaan er vanuit dat een student niet ten minste voldeed aan de vooropleidingseisen van de basisberoepsopleiding, maar op basis van een toelatingsonderzoek toch door u is toegelaten tot een hoger mbo-niveau. Als deze student uitvalt dan kan deze alsnog worden toegelaten tot de entreeopleiding, tenzij de student nog leerplichtig is.

7.3 Beroepsopleiding combineren

Een mbo-instelling verzorgt beroepsonderwijs. Maar kan een mbo-instelling ook (delen van) inburgeringscursussen verzorgen?

Mbo-instellingen kunnen als private activiteit inburgeringscursussen aanbieden. Inburgeringscursussen zijn een marktactiviteit en kunnen dus door private organisaties worden aangeboden. Voor een inburgeringscursus kan de verplichte inburgeraar een lening krijgen.⁷ Om hiervoor in aanmerking te komen dient de cursus wel verzorgd te worden door een aanbieder met het keurmerk "Blik op werk".

Mag een MBO-instelling een combinatie aanbieden van opleiding en inburgering?

Het is mogelijk om de beroepsopleiding tegelijkertijd te volgen met de inburgeringscursus en onderdelen van de inburgeringscursus te combineren met de

⁷ We merken op dat het kabinet werkt aan een nieuw inburgeringsstelsel, waarin gemeenten voor de asielstatushouder het inburgeringstraject inkopen. De asielstatushouder doet dat dus niet meer zelf en hoeft daarvoor ook niet meer een lening aan te vragen.

beroepsopleiding. Dit moet wel binnen de mogelijkheden van de deelnemer/asielzoeker passen. Er moet sprake zijn van een inschrijving op een adequaat niveau en opleiding. Het programma voor het beroepsopleiding moet zoals bij alle beroepsopleidingen aan alle betreffende voorschriften voldoen. Omdat inburgering een private activiteit betreft en de beroepsopleiding gefinancierd wordt uit publieke middelen is het noodzakelijk om publieke en private middelen goed te scheiden. Ook moet in het programma dat de leerlingen wordt aangeboden goed onderscheid gemaakt kunnen worden tussen het gedeelte dat bij de beroepsopleiding hoort en het gedeelte dat bij de inburgeringscursus hoort. In veel gevallen kan alleen entree-onderwijs worden gecombineerd met inburgering, omdat onderwijs vanaf niveau 2 tot een tijdelijke vrijstelling van de inburgering leidt.

Mag een MBO-instelling educatiemiddelen inzetten voor taaltrajecten?

Ja, indien uw gemeente dit zo bij u inkoop mag dit. Maar let op: educatiemiddelen zijn bestemd voor niet-inburgeringsplichtige volwassenen. Indien de asielzoeker aan zijn of haar inburgeringsplicht heeft voldaan en meerderjarig is, mag de asielzoeker via de educatie een verdere opleiding volgen. De educatiemiddelen worden als specifieke uitkering aan de centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's verstrekt. Zij overleggen met de andere gemeenten in hun regio over de doelgroepen die ze gaan bereiken en leggen afspraken vast in een regionaal programma. De (samenwerkende) gemeenten kiezen hierbij voor één of meerdere private taalaanbieders. Gemeenten hebben ook de mogelijkheid om educatiemiddelen te besteden aan (non-)formeel aanbod van taal- en rekenopleidingen. Ook dit aanbod is bedoeld voor volwassenen die niet- (meer) inburgeringsplichtig zijn. Voorbeelden zijn taaltrajecten die verzorgd worden door ROC's bibliotheken, buurtorganisaties en welzijnscentra.

Mag een MBO-instelling een zogenaamde 'internationale schakelklas' of 'eerste opvang anderstaligen' aanbieden, bijvoorbeeld aan leerlingen in de VO/MBO-leeftijd die behoefte hebben aan VO-onderwijs in een MBO-omgeving?

Ja, dat mag en gebeurt ook. Daarvoor zoekt een mbo-instelling de samenwerking met een school voor voortgezet onderwijs. De leerling wordt in het voortgezet onderwijs ingeschreven in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Het voortgezet onderwijs kent geen leeftijdsgrenzen. Op basis van de inschrijving ontvangt de vo-school bekostiging voor deze leerling (zie www.lowan.nl voor de bekostigingssystematiek VO). De school voor voortgezet onderwijs besteedt het onderwijs vervolgens uit aan de mbo-instelling op basis van het Besluit Samenwerking VO-BVE (de Rutterregeling). Vanaf 1 januari 2016 kunnen vo-leerlingen voor 50 procent van de vo-cursusduur uitbesteed worden naar een andere vo-school of mbo-instelling. Dat betekent in de praktijk dat leerlingen hun volledige tweejarige ISK-traject op het mbo kunnen afleggen. Over de financiering van deze trajecten maken beide instellingen onderling afspraken. De mbo-instelling verzorgt het onderwijs onder verantwoordelijkheid van het vo-schoolbestuur. Mocht u vragen hebben hierover dan kunt u zich richten tot het LOWAN, de koepelorganisatie voor het onderwijs aan nieuwkomers: www.lowan.nl. LOWAN kan u in contact brengen met andere instellingen die hier al ervaring mee hebben.

7.4 Taal

Over welk taalniveau moeten studenten beschikken om tot de opleiding te worden toegelaten?

Dit is niet wettelijk vastgelegd. Het meeste MBO-onderwijs wordt in het Nederlands gegeven. De student moet dus over voldoende kennis van de Nederlandse taal beschikken om het onderwijs te kunnen volgen. Voor het halen van een diploma – ook Engelstalige opleidingen – moet ook aan de taaleisen worden voldaan. Dat betekent dat de instelling bij de toelating van een student twee inschattingen moet maken: 1. wat is een passend opleidingsniveau voor de leerling (niet te laag en niet te hoog)?, en 2. is de student het Nederlands voldoende machtig en kan de student de taal voldoende snel aanleren om zowel het onderwijs te volgen als de opleiding succesvol af te sluiten?

Welk taalniveau Nederlands geldt als minimum om het inburgeringsexamen te halen?

Dat is het niveau A2 van het Europese Raamwerk voor Moderne Vreemde Talen. Dit is vergelijkbaar met niveau 1F uit het referentiekader van de commissie Meijerink. Opgemerkt wordt dat het kabinet werkt aan een nieuw inburgeringsstelsel waarin het minimale te behalen taalniveau B1 is, vergelijkbaar met niveau 2F uit het referentiekader van de commissie Meijerink.

Het taalniveau uit de inburgering is niet hoog genoeg voor een beroepsopleiding, wat nu?

Als een student de taal onvoldoende beheerst om een beroepsopleiding zinvol te kunnen volgen dan moet de student er eerst voor zorgen de taal beter te beheersen. Studenten kunnen taallessen volgen bij private aanbieders. Ook MBO-instellingen kunnen als private activiteiten taallessen aanbieden. Ook kunnen gemeenten investeren in taallessen, bijvoorbeeld vanuit het educatiebudget (nadat het inburgeringsexamen is gehaald).

Wat kan ik aan aanvullende taaltraining aanbieden?

Mbo-instellingen kunnen zelf taaltrainingen aanbieden. Dit betreft dan een private activiteit. U kunt hierover afspraken maken met uw gemeente, of met de student zelf.

Moeten statushouders ook een examen Nederlands afleggen als ze een mbo-diploma willen halen?

Ja, iedereen die een beroepsopleiding volgt en het diploma wil behalen moet aan de geldende exameneisen voldoen. Eén van deze eisen is dat wordt aangetoond dat het generieke examenonderdeel Nederlandse taal wordt behaald. Dit gebeurt door middel van een centraal examen en een instellingsexamen gebaseerd op het referentiekader van de commissie Meijerink.

7.5 Voortijdig schoolverlaten en rendement

Vluchtelingen vertrekken soms snel naar het buitenland of een andere instelling, neemt mijn percentage voortijdig schoolverlaters dan toe?

Een jongere die het mbo verlaat zonder startkwalificatie wordt meegeteld als voortijdig schoolverlater.

Voor zowel vo-leerlingen als mbo-studenten geldt dat met behulp van GBA-gegevens achterhaald kan worden of een jongere is gestopt met de opleiding vanwege vertrek of terugkeer naar het buitenland. DUO zorgt er dan voor dat deze studenten buiten de startpopulatie worden gelaten, en zodoende niet meetellen als voortijdig schoolverlater. Als de jongere vertrekt, is het dus erg belangrijk dat de verhuizing wordt doorgegeven aan de gemeente.

Als een jongere naar een andere instelling of school gaat, wordt een student niet als voortijdig schoolverlater geteld als de leerling/student daar ingeschreven staat. Als een jongere uitvalt om andere redenen dan dat hij of zij ons land moet verlaten, wordt deze meegeteld als voortijdig schoolverlater.

Als ik statushouders toelaat en deze vallen uit, daalt mijn rendement. Dat wordt mij door mijn stakeholders kwalijk genomen.

Het kan voorkomen dat statushouders vaker uitvallen dan reguliere MBO-studenten. Onderwijs aan hen vergt dus een passende aanpak op uw instelling. Mocht u menen dat dit leidt tot dalend rendement en daardoor een slechte naam voor de school, dan raden wij u aan om in uw jaarverslag ook te rapporteren over de opvang van statushouders binnen uw instelling en hun onderwijssucces.

7.6 Stages

Mogen asielzoekers BPV-stage lopen?

Voor asielzoekers mét verblijfsvergunning 'asiel voor bepaalde tijd' geldt dat zij dezelfde rechten en plichten hebben als Nederlanders. Zij kunnen dus gewoon stage lopen.

Voor asielzoekers zónder verblijfsvergunning 'asiel voor bepaalde tijd' geldt het volgende. Voor werkgevers die vreemdelingen een in het kader van hun opleiding verplichte stage laten doen is er een vrijstelling van de plicht om een tewerkstellingsvergunning aan te vragen. Voorwaarden zijn dat de stage essentieel is voor de opleiding, dat de leerling voor zijn of haar achttiende verjaardag aan de opleiding is begonnen en dat de stage onbezoldigd is (reiskostenvergoeding uitgezonderd). De opleidingen waarvoor dit geldt, zijn vermeld in artikel 1f van het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen. Het gaat daarbij onder meer om de beroepsopleidende leerweg (BOL) van het mbo, het praktijkonderwijs, de leerwerktrajecten en de entreeopleiding op het mbo en de uitstroomprofielen arbeidsmarkt en vervolgonderwijs van het voortgezet speciaal onderwijs.

Een statushouder gaat een opleiding volgen en heeft voor de BPV een verklaring omtrent het gedrag nodig, maar die krijgt hij/zij niet. Wat nu?

Ook iemand die nog niet de gehele terugkijktermijn in Nederland verblijft, kan gewoon een VOG aanvragen. De VOG beoordeling, het onderzoek dat wordt verricht en de Verklaring die wordt afgegeven is gebaseerd op de informatie die in het Justitieel Documentatie Systeem in Nederland is geregistreerd. Dat zijn Nederlandse strafbare feiten en buitenlandse strafrechtelijke gegevens die op grond van verdragen bekend zijn gemaakt aan de Nederlandse autoriteiten. De VOG is een verklaring dat er op grond van die gegevens geen belemmeringen zijn aangetroffen voor een bepaald doel/functie gedurende de van toepassing zijnde terugkijktermijn. Of de aanvrager gedurende die gehele termijn in Nederland heeft verbleven, is irrelevant. Een VOG kan overigens niet worden aangevraagd als er geen BurgerServiceNummer aanwezig is.

7.7 Ondersteuning studenten

Kunnen statushouders extra ondersteuning krijgen?

De organisatie UAF verzorgt, onder andere met subsidie van de overheid, ondersteuning aan hoger opgeleide studenten. Als deze studenten om praktische redenen (bijvoorbeeld de kortste weg naar werk) willen instromen in een opleiding in MBO3 of MBO4 kunnen zij ook bij UAF terecht. Het UAF adviseert vluchtelingen over hun studiekeuze, begeleidt hen tijdens de studie en zoektocht naar werk. In de beginfase van de studie helpt het UAF vluchtelingen bij het ontwikkelen van hun taal- en studievaardigheden. Ook organiseert het UAF trainingen en netwerkbijeenkomsten voor studerende en afgestudeerde vluchtelingen. Hoger opgeleide studenten kunnen contact opnemen met uaf: www.uaf.nl

Kunnen statushouders studiefinanciering ontvangen?

Asielzoekers zonder verblijfsvergunning kunnen geen aanspraak maken op studiefinanciering. De verblijfsvergunning geldt dus als ondergrens voor studiefinanciering. Zodra asielzoekers een verblijfsvergunning asiel bepaalde tijd (type III) of onbepaalde tijd (type IV), hebben komen zij onder dezelfde voorwaarden als alle andere studenten in aanmerking voor studiefinanciering.

8 Hoger onderwijs

Dit informatiedocument richt zich met name op leerplichtige nieuwkomers (dus tot 18 jaar). Voor het hoger onderwijs zal het met name om volwassen statushouders gaan; volwassen asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben gekregen voor bepaalde of onbepaalde tijd. Het is in hun belang dat zij zo snel mogelijk doorstromen naar de arbeidsmarkt of – indien zij aan de vereisten voldoen – een opleiding. Dat bevordert hun integratie en zorgt ervoor dat zij zo snel mogelijk economisch zelfstandig worden.

Studerende statushouders moeten, net als reguliere studenten, voldoen aan de instroomeisen van een opleiding. Ze maken net als reguliere studenten aanspraak op studiefinanciering en betalen het wettelijk collegegeld. Vluchtelingstudenten volgen zoveel mogelijk het reguliere hoger onderwijs, en hebben vaak behoefte aan extra begeleiding.

Voor specifieke informatie zijn ook de volgende contactpersonen beschikbaar:

- Stichting voor vluchtelingenstudenten UAF, A. de Voogd: www.uaf.nl of a.devoogd@uaf.nl;
- Vereniging voor Samenwerkende Nederlandse Universiteiten VSNU, Sofie Dings: www.vsnu.nl of dings@vsnu.nl;
- Vereniging Hogescholen, Emiel de Groot: www.vereniginghogescholen.nl of groot@vh.nl;
- EP-Nuffic: jschuurmans@epnuffic.nl.

9 Voorschoolse educatie

De verantwoordelijkheid voor het aanbieden van voorschoolse educatie aan kinderen van asielzoekers ligt bij gemeenten. Gemeenten in Nederland zijn namelijk wettelijk verplicht om voldoende en een gespreid aanbod aan voorschoolse educatie te organiseren voor peuters met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal. Gemeenten bepalen hierbij zelf de doelgroepdefinitie.

Kinderen in een azc wonen nog maar kort in Nederland en hebben een achterstand in de Nederlandse taal. Zij zouden logischerwijze dan ook onder de doelgroepdefinitie moeten vallen die gemeenten vaststellen voor voorschoolse educatie. Om te voldoen aan de taak om voldoende en gespreid aanbod te realiseren ligt het aanbieden van voorschoolse educatie op of nabij een azc voor de hand.

Sinds 2019 zijn asielzoekerskinderen automatisch tot de landelijke doelgroep gerekend bij de verdeling van de onderwijsachterstandsmiddelen over gemeenten en scholen. Dat betekent dat gemeenten en het onderwijs door het Rijk worden gefaciliteerd om aan asielzoekerskinderen voorschoolse educatie te bieden en extra ondersteuning bij het bestrijden van achterstanden tijdens hun basisschoolperiode. Deze bekostiging geldt voor alle kinderen waarvan bekend is dat zij asielzoeker zijn (geweest). Dit is dus inclusief huidige niet-statushouders.

10 Passend onderwijs

Nadat een leerling schriftelijk door de ouders/voogd is aangemeld voor een school dient de school te onderzoeken of de leerling extra ondersteuning nodig heeft. Dit is de zorgplicht van de school. De school moet zorgvuldig onderzoeken welke extra ondersteuning een leerling nodig heeft en wat de ondersteuningsmogelijkheden op de school in kwestie zijn (eventueel met steun vanuit het samenwerkingsverband en/of (jeugd)zorg). Het gaat hier om extra ondersteuning voor leerlingen die dit bovenop het standaard aanbod nodig hebben.

Als de school de noodzakelijke ondersteuning niet zelf kan bieden, moet de school na overleg met de ouders/voogd zorgen dat er een school gevonden wordt die wel een passend aanbod kan doen en de leerling kan toelaten.

Als een leerling alleen ondersteuning nodig heeft om de Nederlandse taal te leren én als de nieuwkomersleerling alleen klaargestoomd hoeft te worden om deel te nemen aan het reguliere onderwijs, dan valt dit niet onder passend onderwijs. Onder extra ondersteuning wordt namelijk niet verstaan ondersteuning ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal met het oog op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden. Als de leerling geen bijkomende extra ondersteuningsbehoefte heeft, dan kan de leerling worden geplaatst in een schakelklas of taalondersteuning krijgen naast onderwijs in een reguliere klas.

11 Regionale samenwerking

Het verdient aanbeveling een regionale, gemeentelijke of grootstedelijke aanpak na te streven voor het regelen van het onderwijs aan nieuwkomers.

Een regionale aanpak heeft een aantal voordelen:

- door van te voren afspraken te maken over waar nieuwkomers opgevangen (gaan) worden, worden scholen niet meer plotseling geconfronteerd met de instroom van nieuwkomers;
- expertise (bijv. NT2) kan op deze wijze gemakkelijker worden gebundeld;
- de uitstroom naar vervolgscholen is van te voren geregeld zodat er geen kinderen te lang op een nieuwkomersvoorziening hoeven te blijven of thuis komen te zitten;
- Bij samenwerking kunnen scholen de leerlingen clusteren en daarmee eerder in aanmerking komen voor bekostiging.

Voor advies bij het organiseren van een dergelijke aanpak kan contact worden opgenomen met LOWAN.

12 Contact, vragen of signalen

Voor alle vragen: asielonderwijs@minocw.nl

Voor praktisch advies over het nieuwkomersonderwijs in po en vo: www.lowan.nl